

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»

ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ

ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ О.М.

ЛАЗАРЕВСЬКОГО КАФЕДРА

ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА МІЖНАРОДНИХ

ВІДНОСИН

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Протестантизм та генеза капіталізму

Освітній ступінь **бакалавр**

Галузь знань **01 Освіта/Педагогіка** Спеціальність **014 «Середня освіта (Історія)»** Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Історія)»

Кількість кредитів **3**

Рік підготовки, семестр **3 рік, VI семестр**

Компонент освітньо-

Вибіркова дисципліна

професійної програми

Дні занять згідно з розкладом

Мова викладання **українська**

Консультації щовівторка 13.00–14.20 (304 кабінет, з можливістю дистанційної

роботи на

платформах ZOOM та Google-class).

Викладач доктор історичних наук, професор кафедри

всесвітньої історії та міжнародних відносин **Дятлов Володимир Олександрович**

Контакти E-mail: diatlovvladi@gmail

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Протестантизм та генеза капіталізму» охоплює коло теоретичних і практичних аспектів формування капіталістичних відносин та ролі в цьому процесі релігійного фактору. У процесі викладання матеріалу розглядається роль протестантизму у формуванні нових політичних, соціальних та економічних відносин.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є соціальні аспекти формування нових соціальних та економічних капіталістичних відносин.

Програма навчальної дисципліни складається з двох змістових модулів:

1. Передумови появи протестантизму.
2. Протестантизм та генеза капіталізму.

Метою викладання навчальної дисципліни «Протестантизм та генеза капіталізму» є формування у студентів комплексного бачення розвитку сучасної європейської цивілізації та роль у цьому процесі капіталістичних відносин, ідеологічною базою формування яких стала поява протестантизму.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 01.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 02.	Здатність зберігати та примножувати культурні цінності на основі розуміння закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство.
ЗК 03.	Здатність активно вчитися впродовж життя й оволодівати інноваційними стратегіями навчання.
ФК 01.	Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.
ФК 09.	Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.
ФК 10.	Здатність до абстрактного мислення, пошуку, оброблення, аналізу та синтезу інформації з різних джерел.
	Результати навчання
ПРН 01.	Уміння аналізувати й розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності або навчання.
ПРН 02.	Розуміння значення культури як форми людського існування, здатність цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.
ПРН 03.	Володіння концептуальними науковими та практичними знаннями та здатністю до критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної педагогічної діяльності та/або навчання історії.

ПРН 09	Здатність продовжувати навчання упродовж життя і вдосконалювати здобуті під час навчання компетентності з високим рівнем автономності.
ПРН 11.	Здатність чітко і логічно відтворювати базові історичні знання, оцінювати нові відомості, факти, події та інтерпретації в контексті формування в учнів цілісної історичної картини світу.
ПРН 12.	Розуміння й використання основних сучасних термінів і положень історичних наук та методики їх викладання, а також здатність аналізувати, порівнювати і класифікувати результати діяльності науковців різних напрямків і шкіл. Знання та розуміння історіографії для аналізу сучасних наукових дискусій із

	проблем вітчизняної та всесвітньої історії.
--	---

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Лекції	Практичні заняття	Самостій на робота
Модуль I				
1	Вступ до курсу. Християнство та соціум: історія та сучасність.	2		8
2	Суспільний вимір етичних вчень в католицизмі. Людина та багатство. Людина та праця.	4	2	12
3	Передумови появи протестантизму. Гуманізм і криза середньовічного католицизму.	2		10
Модуль II				
4	Поява протестантизму та його вплив на соціум. Людина та багатство. Людина та праця.	4	2	10
5	Основні напрямки протестантизму. Реформаційні вчення – регіональна роль та специфіка.	4	2	10
6	Генеза капіталізму та протестантська етика.	4	4	10
Разом за курс - 60 год		20	10	60

Тематика практичних занять

Модуль I

Тема 1. Суспільний вимір етичних вчень в католицизмі (2 год.).

Модуль II

Тема 2. Реформація і ранній протестантизм. (2 год.).

Тема 3. Сучасні напрямки протестантизму. (2 год.).

Тема 4. Генеза капіталізму та протестантська етика (4 год.).

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Історія західноєвропейського раннього нового часу. Хрестоматія. Навч. посібник /упорядники В. О. Дятлов, П. М. Котляров. – Київ:, 2019. С. 144 – 385.
2. Головащенко С. Історія християнства: Курс лекцій. – К., 1999.
3. В. О. Дятлов. Реформи і Реформація у Німеччині (XV–XVI століття). Чернігів, 2010.
4. Любашенко В. Історія протестантизму в Україні. К. 1996.
5. Лютер М. Время молчания прошло. Избранные произведения. 1520 – 1526 гг. Харьков, 1992.

Допоміжна література:

1. Бродель Фернан. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV—XVIII ст. Том 1-3. Київ, 1986, 1988, 1992, 1995.
2. Бусова Н.А. Модернизация, рациональность и право. – Харьков, 2004. – 352 с.
3. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / пер. з нім. О.Погорілого. – К.: Наш Формат, 2018. – 216 с.
4. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / пер. з нім., післямова та коментарі О.Погорілого. – К.: Основи, 1998. – 534 с.
5. Воронкова В.Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри. – Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2010. – 272 с.
6. Додонова В.І. Роль та значення феномену релігійної раціоналізації у формуванні соціальної раціональності // Наука. Релігія. Суспільство. – 2011. – № 4. – С.80-85.
7. Зомбарт В. Буржуа. Этюды по истории развития экономического человека. – М., 2009.
8. Історія економічних учень : навчальний посібник / П. П. Несененко, О. А. Артеменко. Одеса. 2017.
9. Кальвін Ж. Наставление в христианской вере. М., 1997
10. Кенэ Ф., Тюрго А. Р. Ж., Дюпон де Немур П.С. Физиократы. Избранные экономические произведения. – М., 2008.
11. Мулярчук Є. Протестантська етика покликання: минуле і сучасність // Науково теоретичний альманах «Грані» - 2019. – Т.22. – № 7. – С.58-66.
12. Погорілий О. Макс Вебер і його класична праця // Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Перекл. з німецької О.Погорілого. – К. : Основи, 1994. – С. 3-18.
13. Протестантизм в Україні. Ранній протестантизм. Пізній протестантизм. Баптизм. К. 2002.
- Реформація в Україні: поширення раннього протестантизму й становлення баптизму. За ред. А. Колодного, П. Яроцького. К. 2017.
15. Реформація. Успіх Європи і шанс для України. За ред. Р. Шеремети, О. Романенко. К., 2017.
16. Стасюк Л.О. Актуалізація впливу класичнопротестантського віровчення на економічну діяльність у дефініціях М.Вебера // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2013. – № 52. – С.165-173.
17. Тетерятников К. В. Протестантська трудова етика та український контекст // Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал.– Одеса, 2017. – Вип. 15. - С.135-138.
18. Яроцький П. Л. Релігієзнавство. К. 2004.

19. Weber M. The Protestant Ethic and the Spirit of Capitalism. Chas. Scribner's sons, 1959.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями фактів та використовуючи методологію суспільного та історичного пізнання;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача; - набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедайннів та перекладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі виконання завдань забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість занять	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	10	2	до 20
Робота на практичному занятті	5	12	до 60
Самостійна робота.	2	10	до 20
Усього:			до 100

ПРО ВИКЛАДАЧА

доктор історичних наук, професор кафедри
всесвітньої історії та міжнародних відносин
Дятлов Володимир Олександрович

У 1977 році закінчив Харківський державний університет імені М. Горького (нині Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна). Отримав диплом зі спеціальності «Історія».

З 1977 року почав працювати асистентом на кафедрі загальної історії Чернігівського педінституту імені Т. Г. Шевченка.

У 1983 році захистив кандидатську дисертацію у спеціалізованій вченій раді Харківського державного університету. Тема кандидатської дисертації: «Реформаційний рух у містах Саксонії і Тюрингії в 1521–1524 рр.».

Протягом 1982 – 1985 років був старшим викладачем кафедри загальної історії ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка. З 1985 працював на посаді доцента. 15 квітня 1987 року присвоєне вчене звання доцента. З вересня 1987 року до липня 1995 року — завідувач кафедри загальної історії.

У вересні 1995 році призначений проректором інституту з наукової роботи і за сумісництвом – доцентом, а з 1998 року професором кафедри всесвітньої історії.

у 1998 році захистив докторську дисертацію у спеціалізованій вченій раді Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. Тема докторської дисертації: «Нижчі верстви населення німецького міста і Реформація (друга половина XV — перша половина XVI ст.)».

З жовтня 2010 до вересня 2023 року — перший проректор Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка.

З вересня 2024 року професор кафедри всесвітньої історії та міжнародних відносин НУЧК імені Т. Г. Шевченка.

У 2009 році було присвоєно почесне звання «Заслужений працівник освіти України».

Учасник численних міжнародних, всеукраїнських та міжвузівських наукових конференцій.

Входив до складу Експертної ради з історичних наук Міністерства освіти і науки України. Був головою спеціалізованої вченої ради К 79.053.01 у Чернігівському національному педагогічному університеті імені Т. Г. Шевченка, членом спеціалізованих вчених рад у Харківському

національному університеті імен В. Н. Каразіна, Національному університеті №Києво-Могилянська академія»

Член редколегії фахових видань. Тривалий час очолював редакційні колегії трьох фахових наукових видань: журналів «Сіверянський літопис» та «Сумська старовина», наукового щорічника «Сіверянський архів», входив до складу редколегій інших фахових видань: «Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка», «Вісник Дипломатичної Академії України», «Література та культура Полісся». Член Міжнародної наукової асоціації істориків-дослідників Ранняго Нового часу.

У 1996 році стажувався у Потсдамському університеті (Німеччина). У лютому – березні 2024 року перебував на стажуванні у Європейському університетському інституті (Флоренція, Італія).

Президент Чернігівського відділення МАН України.

Автор понад 200 наукових праць, у тому числі монографій та навчально-методичних посібників.

Публікації:

- В. О. Дятлов. "В ім'я Бога і загального добра". Нижчі верстви населення німецького міста і Реформація / Володимир Олександрович Дятлов . — Чернігів: Сіверянська думка, 1997.- 350 с.
- Gutsherrschaftliche Bestrebungen in der Ukraine aus bauerlichen Sicht (1654–1783) // Gutsherrschaftgesellschaften im europaischen Vergleich. Berlin, 1997.
- В. О. Дятлов. Реформи і Реформація у Німеччині (XV–XVI століття) / Володимир Олександрович Дятлов; Відп. ред. О. Б. Коваленко. — Чернігів: Видавництво Чернігівського педагогічного університету, 2010. — 307 с.
- В. О. Дятлов. Історична комунікологія та культура комунікації доби Середньовіччя і Ранньомодерного часу – 2016
- Історія західноєвропейського раннього нового часу. Хрестоматія. Навч. Посібник /упорядники В. О. Дятлов, П. М. Котляров. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2019. – 519 с.
- В. Дятлов. Людина, реформи і революції в Європі доби раннього Модерну (XVI – XVIII ст.) Монографія. Чернігів, 2021. 183 с.
- В. Дятлов. Реформація у Німеччині. Люди. Ідеї. Практики. Чернігів, 2023. 383 с.